No. 1399 **DE TIJD.** 1851.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5,00; voor de buitensteden f 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. franco te adresseren aan het Bureau dezer Courant.

WOENSDAG, 26 NOVEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden voor f 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 25 November.

Gisteren heeft de Tweede Kamer de openbare beraadslaging over hoofdstuk IV, departement van justitie, aangevangen. Dat hoofdstuk heeft vele bestrijders gevonden, niet om het hoofdstuk, maar om den minister.

De verschillende sprekers, die tegen hem opstonden, werden aangevoerd door den heer Wintgens, die in deze zitting het eerste sprak, en die genoegzaam alles heeft gezegd, wat door vele anderen nutteloos is herhaald. Hij beweerde, dat het ministerie van justitie, tot al de hervormingen, die ten gevolge der grondwet noodig waren in zake van wetgeving, de impulsie moet geven; en in plaats daarvan ziet hij flaauwheid, zwaarmoedigheid en werkeloosheid. Niets is door dat ministerie tot stand gebragt; en wat nog door hetzelve is voorgedragen, blijkt hem onvoldoende; ook blijft veel van wat eene dringende voorziening behoeft, geheel achterwege.

Met dezen spreker stemt geheel in de heer de Moraaz, die wreed genoeg, de begrooting van justitie tot gelegenheid neemt, om eene overdreven lofrede op den minister van binnenlandsche zaken te houden. Wij zijn in gemoede overtuigd dat de heer de Moraaz geene hatelijkheid tegen den minister van justitie bedoeld heeft; maar hij veroorlove ons de aanmerking, dat hij zijn tijd, om den minister van binnenlandsche zaken te verheffen, beter kon kiezen. Onder de bestrijders verdient nog de heer Zijlker vermelding, om de eischen, die hij doet. Hij verlangt het herstel der regtbanken van koophandel, welke regtbanken op dringend aanzoek van den koophandel zelven zijn opgeheven. Verder begeert hij de invoering van de *jury*, bijaldien die *jury* niet te zeer [illegible] onzen landaard. 't Is kostelijk! En indien die *jury* te zeer met onzen landaard strijden mogt, iets waarover hij, als zijnde geen regtsgeleerde, geene meening heeft, dan zou hij ten minste verlangen, dat de regters door de burgerij gekozen werden. Hoe langer, hoe fraaijer. Maar niemand verontruste zich; de heer Zijlker heeft bij ons een privilegie tot het voorstellen van allerlei demokratische aardigheden.

De begrooting van justitie is verdedigd door den heer Meeussen, die, naar onze overtuiging zeer te regt, beweert, dat de begrooting, zoo als zij daar ligt, niet verwerpelijk is. Hij acht het daarenboven niet raadzaam haar te verwerpen, om de voordragten van wet, die reeds gedaan zijn, omdat men dan in de eerste plaats den minister de gelegenheid ontneemt, om de gewigtige kwestien, in die voordragten behandeld, grondig te verdedigen; en in de tweede plaats, omdat men dan die gewigtige vraagstukken *incidenteel* zou beslissen. De heer Meeussen heeft des te meer regt om daarop te drukken, omdat de bestrijders van dit hoofdstuk, ter gelegenheid van de beraadslagingen van het adres in antwoord op de troonrede, het den heer Groen zeer euvel hebben geduid, dat hij door amendementen op het adres, de Kamer eene meening wilde doen uiten over aanhangige voordragten van wet. Men moet konsekwent zijn. Als toen de heer Groen te regt is bestreden, op het incidenteel uitmaken van voorname vraagpunten, dan heeft men nu geen regt om de veroordeelde en veroordeelingswaardige taktiek van den heer Groen tegen den minister van justitie te bezigen. Men zij billijk jegens een ieder, en gebruike geen twee maten en twee gewigten. Eindelijk wat de heer Meeussen aanvoert tot verschooning, dat de door den minister te ontwerpen organieke wetten van allermoeijelijksten aard zijn, is volkomen waar; maar wij meenen dat daardoor de stelling des ministers niet wordt begunstigd, omdat het aanleiding geeft tot het vermoeden, dat de taak zijne krachten overschrijdt. Deze beschouwingen van den heer Meeussen zijn door verscheiden sprekers ondersteund, die evenwel geen van allen een nieuw argument bijbrengen.

Alleen de heer Metman is tusschen beide blijven staan. Hij ontmoet in den minister op vele punten twijfel, onzekerheid, en tegenspraak tusschen woord en daad. Hij wacht daaromtrent opheldering af, en zal zijne stem daarvan afhankelijk maken.

Daarna bekomt de minister van Justitie het woord, die zich met al te veel regt beklaagt, dat men ten zijnen opzigte onbillijk is. Hij erkent, dat hij als vertegenwoordiger zich steeds als gestreng beoordeelaar heeft doen kennen; wij gelooven evenwel, dat hem veel van zijne vorige gestrengheid is ontgaan. Hij behoorde toch onder die leden, die, schoon in gematigde vormen, niet zelden zeer onbarmhartig waren jegens voormalige ministers. Dat belet niet, dat men, hem thans met gelijke munt bedeelende, onbillijk handelt. Met alle reden zegt hij, dat men te veel van hem vordert. En waarlijk, voor al de wetsontwerpen, die men van hem vraagt, is een menschen levenstijd niet voldoende. En dan zoude er nog, bij de ruimte van tijd, genie noodig zijn, om de taak, van hem geëischt, tot algemeen welzijn te volbrengen. Wat de organieke wetten betreft, de minister toont aan, dat hij niet anders nalatig is geweest in de voordragten daarvan, dan zulks door de noodzakelijkheid is gevorderd. Ook daaromtrent vinden wij geen reden om de aangeboden verschooning niet aan te nemen. Maar de minister schiet in zijne verdediging te kort, als hij de deugdelijkheid zijner ontwerpen bespreekt, vooral dat der regterlijke magt, dat hij niet ongewijzigd in de Kamer had moeten terugbrengen. Hij verzekert dat het ontwerp van wet tot regeling van het regt van vereeniging weldra verbeterd zal worden voorgedragen.

De heer Metman antwoordt, dat hij in de redevoering van den minister geen reden heeft gevonden om zijne bezwaren opgelost te achten; hij zal dus tegen de begrooting stemmen. Vervolgens geeft de minister nog eenige opheldering over zijne voorbereidende werkzaamheden, omtrent het te ontwerpen strafwetboek, en deelt mede, dat hij niet zeer geneigd is, om het cellulair stelsel [illegible] te zeer uit te [illegible]; maar dat hij er aan denkt, om de deportatie in ons strafwetboek in te voeren, en daarover in correspondentie is met den gouverneur-generaal der Oost-Indische Koloniën.

Daarna worden de algemeene beraadslagingen gesloten en de zitting tot heden verdaagd, om de artikelen in overweging te nemen.

Het is te verwachten, dat, bij de behandeling van Hoofdstuk X van het budget (departement van Oorlog) ook de Kweekschool voor militaire geneeskundigen ter sprake zal komen. Wij kennen naauwelijks eene instelling, waaromtrent, in den laatsten tijd, onregtvaardiger vonnis geveld is. De Staats-kommissie, in 1848 bij koninklijk besluit benoemd, »om der Regering te dienen van advies omtrent het onderwijs in de geneeskunst en in de artsenijbereidkunst,"— let wel dat in deze kommissie de militaire geneeskundigen *niet* vertegenwoordigd waren! — konkludeerde in haar *Advies*, dat »het behoud dier Kweekschool, welke sedert het jaar 1822 in verband met 's Rijks Hospitaal te Utrecht bestaat, niet noodzakelijk geacht werd;" terwijl vroeger reeds door meer dan eenen burgelijken geneeskundige, door eenigen zelfs in grove en beleedigende bewoordigen, op hare opheffing was aangedrongen. En op welken grond dit nu met zooveel aandrang geëischt werd? Het antwoord luidt: op grond eener wenschelijk geachte volkomen éénheid in het onderwijs voor alle geneeskundigen! dezelfde grond, waarop een doemvonnis over alle klinische scholen en te gelijkertijd over alle plattelands-heelmeesters uitgesproken was geworden! Zieken zijn zieken, dus redeneerde men; allen behoeven de verzorging van in gelijke mate en op gelijke wijze wetenschappelijk gevormde geneeskundigen; *ergo*, weg met alle verschillende standen en rangen onder de geneeskundigen, en weg met speciale inrigtingen, als o. a. de Kweekschool is voor militaire geneeskundigen.

In een werkje, 93 bladzijden groot, en dit jaar bij Terveen, te Utrecht, in het licht verschenen onder den titel van: *De kweekschool voor militaire geneeskundigen,* hebben de Leeraren aan die school, waaronder mannen geteld worden van de uitstekendste verdiensten en wier naam met achting verdiend genoemd te worden, zich van de onaangename taak, — naar 't ons toeschijnt op viktorieuse wijze, — gekweten, van de instelling waaraan zij verbonden zijn, te verdedigen tegen de aanvallen waaraan zij ten doel stond. Wij achten het ons ten pligt de lezing van dat werkje ten dringendste aan te bevelen aan allen die in het daarin behandelde onderwerp belang stellen, vooral aan de leden der Staten-Generaal, die het niet zouden kunnen verantwoorden eene stem over zoo gewigtig een vraagstuk, als het handhaven of opheffen is van eene der bloeijendste en nuttigste Rijksinstellingen, uit te brengen, zonder kennis genomen te hebben van hetgeen in het belang van hare handhaving is in het midden gebragt.

Wat ons betreft — onbewimpeld verklaren wij als onze meening, dat de geneeskundige dienst bij het leger niet dan schade en groote schade kan lijden bij de opheffing der Kweekschool. Een militair geneeskundige, 't is niet genoeg dat hij een wetenschappelijk gevormde en praktiesch geoefende arts zij; het is daarenboven noodig, dat hij van der jeugd af zich gewend hebbe aan militaire tucht en aan de eigenaardigheden van het militaire leven zich te onderwerpen, en eindelijk, dat hij met administratieve bekwaamheid, meer dan men aan de Universiteiten gewoonlijk opdoet, toegerust zij geworden. De militaire geneeskundige is arts, is militair en administrateur; en veilig mag men stellen, dat hij altijd in eenig opzigt in de vervulling der eischen van zijne drievoudige roeping te kort zal schieten, tenzij hij geleidelijk tot de vervulling daarvan, van der jeugd af, behoorlijk opgeleid is geworden. De gewone akademiesche vorming is daarom voor aanstaande militaire geneeskundigen allezins ondoelmatig, wijl zij ontoereikend is, hen vreemd latende aan militaire tucht, aan de eigenaardigheden van het militaire leven en aan administratieve opleiding; alleen aan eene speciale Kweekschool voor militaire geneeskundigen — wat drijvers der absolute éénheid van opleiding in 't wetenschappelijke daartegen ook mogen inbrengen — kan de geschikte militaire arts gevormd worden. Bij de opheffing der bestaande Kweekschool zou dus niet alleen eene groote onregtvaardigheid gepleegd worden aan eene inrigting, die de uitstekendste vaderlandsche geneeskundigen heeft opgeleverd; maar zou insgelijks eene groote ondienst bewezen worden aan de Nederlandsche Armee — die toch reeds zoo weinig zich te verheugen heeft in blijken van welwillendheid en van erkenning van hare wezenlijke en onmiskenbare verdiensten.

De kommissie van rapporteurs over hoofdstuk VIII, departement van marine, bestaande uit de heeren van Goltstein, Storm van 's Gravesande, van der Linden, Ten Bruggen Hugenholz en Baud, heeft verslag uitgebragt over de begrooting van marine. Zij eindigt met den wensch dat de Kamer de begrooting, zoo als zij is voorgedragen, zal aannemen. Zij heeft over verscheidene punten met den minister gedachten gewisseld, en is daardoor, schoon niet volkomen bevredigd, tot het besluit gebragt, dat zij behoort af te wachten, wat de nieuwe minister in het vervolg zal doen. Hij begreep toch, dat het hoofd van dat departement, nu onlangs eerst tot minister benoemd, slechts den tijd had gehad om over te nemen, wat hij vond; niet om naar eigen onderzoek en bevinding zijne begrooting op te maken. De minister betuigde evenwel, dat hij zich zeer goed kon vereenigen met de begrooting, door zijn tijdelijken voorganger opgemaakt.

De eerste en voornaamste klagt, waarmede het verslag aanvangt, en die zich telkens in het verslag herhaalt, bestaat daarin, dat er te veel en te verscheidene uitgaven onder één artikel waren uitgetrokken. Men wenscht namelijk dat menig in de begrooting voorkomend artikel in verschillende artikelen gesplitst worde. Dit bezwaar doet zich bij de begrootingen van bijna alle departementen voor; maar zeker nergens meer dan bij marine; waar de gevraagde splitsing niet zelden tot moeijelijkheden leidt. Immers sinds het voor de ministers onmogelijk is geworden, om de uitgaven voor het eene artikel bestemd op een ander over te schrijven; sinds ook hebben de departementen nog meer belang dan vroeger, om onder elk artikel zooveel benoodigdheden, als mogelijk is, te vereenigen. Dat ligt in den aard van de zaak. Van den eenen kant dringt men aan op bezuiniging; van den anderen kant wil men slechts een klein cijfer toestaan voor onvoorziene uitgaven. Als nu de minister uit zucht tot be-

zuiniging zijne begrooting zoo laag mogelijk opmaakt, dan zal het gebeuren, dat hij voor het eene onderwerp te kort komt, terwijl hij misschien op het andere overhoudt. Heeft hij nu beide onderwerpen onder een artikel vereenigd, dan is zijn toestand regelmatig en hij gebruikt de som aan dat artikel verleend; maar zijn zij in twee onderwerpen gesplitst, dan houdt hij bij het eene over, en mag dat overschot niet gebruiken tot dekking van hetgene te kort komt bij het andere; hij moet dan zijne toevlugt nemen tot de onvoorziene uitgaven, die, dewijl zij over het algemeen zeer laag zijn gesteld, niet toereikende zullen zijn. In dat geval kan hij zijne uitgaven bij de rekenkamer niet verantwoorden, en er is een ontwerp van wet noodig, om zijn toestand regelmatig te maken. Het is alzoo natuurlijk, dat de verschillende ministerien er op uit zijn, om verscheidene uitgaven onder één artikel zamen te trekken, ten einde eenige meerdere ruimte te verkrijgen tot verantwoording hunner rekeningen, zonder genoodzaakt te zijn de begrooting of van de meeste artikelen of van de onvoorziene uitgaven merkelijk te verhoogen. Bij het ministerie van marine, waar de voornaamste uitgaven afhangen van onvoorziene omstandigheden, bestaat er meer reden, om op eene zekere ruimte aanspraak te mogen maken; want daar is bij geen mogelijkheid vooraf te berekenen wat voor ieder afzonderlijk voorwerp noodig zal kunnen zijn. Naar aanleiding van deze beschouwingen zouden wij wenschen, dat minder op splitsing van artikelen werd aangedrongen, die de verantwoordelijkheid der ministers al te moeijelijk maakt, en den geregelden loop der zaken niet zelden belemmert; dan wel op vollediger inlichtingen bij de memorien van toelichting, waarin zooveel mogelijk specifiek worde opgegeven wat onder een artikel is begrepen en waarvoor de minister denkt het noodig te hebben. Die ophelderingen ontbreken te veel bij de begrooting van *marine*, en de kommissie van rapporteurs heeft alle regt om daarover te klagen en om op vollediger ophelderingen voor een volgend jaar aan te dringen.

In de tweede plaats heeft men in het onderzoek dezer begrooting geen bezwaar gevonden tegen het cijfer. Integendeel hadden vele leden der Kamer gewenscht, dat hetgeen is bezuinigd op materieel, dagloonen, verminderde bijdragen voor de adelborsten en op het cijfer voor de reserve uitgetrokken, werd gebezigd tot uitbreiding van onze zeemagt in Oost-Indie, die men niet voldoende achtte voor de uitgebreide behoefte. Men klaagt namelijk dat onze vlag op verscheidene punten van den Indischen Archipel nooit gezien wordt, terwijl men op zeer belangrijke posten slechts een enkelen schoener, en dien soms nog in gebrekkigen toestand verkeerende, aantreft. Men herinnerde zich de ongelukkige expeditie naar de Soloo-eilanden, die door gemis aan vaartuigen door ons niet bedwongen zijn, eene taak, waarin ons nu de Spanjaarden zijn voorgekomen. De minister meent, dat na de laatste versterkingen, die toegezonden of beraamd zijn, onze zeemagt in alle behoefte kan voorzien. Hij verzekert evenwel, dat hij het plan heeft om aan Z. M. voor te dragen het benoemen eener kommissie, die onderscheidene onderwerpen het zeewezen betreffende, en de laatstelijk vastgestelde bepalingen nopens de sterkte zal onderzoeken, en des noods daaromtrent nieuwe bepalingen voordragen.

Ten slotte hebben wij nog slechts mede te deelen, dat de kommissie veel bezwaar heeft gehad omtrent den uitgetrokken post van *f* 155,000 voor de herstelling van de schipsluis van het drooge dok te Willemsoord. Doch na de toelichtingen van den minister van Marine is het gebleken, dat een drijvend droog dok meer dan eens zoo veel zou kosten, dan het herstel van het vaste drooge dok, dat nu eenmaal bestaat. Alleen heeft men de verzekering niet kunnen bekomen, dat door de herstelling van de schipsluis het bestaand vaste drooge dok voor langen tijd bruikbaar zal zijn gemaakt.

Het *Journal du Limbourg* behandelt, in eene reeks artikelen, het onderwerp van den dag, de wetsvoordragt op het Armbestuur, om haar in alle opzigten uitmuntend, aanbevelenswaardig en aannemelijk te heeten, en om haar met warmte in bescherming te nemen tegen de beschuldigingen, waarmede zij van alle kanten aangevallen is geworden.

Wij kunnen ons niet inlaten met eene wederlegging der redeneringen, welke het *Journal du Limbourg*, ter verheerlijking van die wetsvoordragt, aanvoert. Wij kunnen dat niet doen, ook daarom niet, omdat wij, ter bestrijding van zijne apologetische taal, in herhalingen zouden moeten vervallen van hetgeen wij reeds tegen het wets-ontwerp en de memorie van toelichting in 't midden hebben gebragt; of omdat wij zouden moeten anticipeeren op hetgeen wij voornemens zijn daartegen in onze volgende artikelen, aan deze wets-voordragt gewijd, in 't midden te brengen. Het *Journal du Limbourg* toch benaalt er zich bij, al de argumenten der memorie van toelichting tot de zijne te maken, daarin slechts van de memorie verschillend, dat het spreekt en over de meest betwiste punten uitspraak doet op nog stouter en beslissender toon, dan de memorie-zelve het zich dorst veroorloven.

Ten bewijze hiervan kan strekken, wat het *Journal du Limbourg* zich zoo al verstout, ter regtvaardiging bijv. van het door ons in 't breede besproken art. 8 der wets-voordragt, ons voor goede munt in de handen te willen stoppen. Men herinnert zich, dat, volgens de laatste alinea van dat artikel, alle bijzondere instellingen van liefdadigheid gekonfiskeerd worden ten bate van den Staat, zoo zij in gebreke gebleven zijn, binnen eenen zekeren termijn, hare stichtings-brieven, reglementen, enz. aan het burgerlijk gezag over te leggen. Het *Journal du Limbourg* vindt die konfiskatie allezins billijk. Meer zelfs nog; »die beschikking, zegt het, schijnt ons onschadelijk en betamelijk toe."

Onschadelijk en betamelijk!

Wel zeker! Hoor maar, hoe »onschadelijk" en hoe »betamelijk" zij is.

»Naar onze meening, aldus het *Journal*, lijdt het geen twijfel of alle instellingen, waarbij meerdere personen belang hebben, zijn instellingen van algemeen belang. Privaat belang bestaat slechts voor individuen. Maar van het oogenblik, dat eene onderneming meerdere personen geldt, van dat oogenblik kan het openbaar gezag tusschen beide komen, waken, maatregelen van voorzorg nemen. Zoo behoeven anonyme genootschappen de magtiging van het gouvernement. En echter hebben de aktionnairen slechts er dadelijk belang bij. Maar wijl hunne aktien aan het publiek kunnen aangeboden worden, daarom is er reden genoeg aanwezig om de bezorgdheid van het openbaar gezag gaande te maken."

En daarom is dan ook de beschikking van de wetsvoordragt, die de bijzondere instellingen van weldadigheid, in het gegeven geval, konfiskeert ten bate van den Staat, volkomen onschadelijk en betamelijk tevens!!!

Wij weten niet wie krachtiger redeneert, het *Journal du Limbourg* of *Sganarelle: »Cabricias arci thuram, Cataplasmus, singulariter, nominativo, hæc musa, la muse, bonus, bona, bonum, Deus sanctus, est ne oratio latinas?"* Slechts dit weten wij, dat een dialektikus van de kracht van het *Journal du Limbourg* in Nederland nog geen alledaagsch verschijnsel is, en dat wij ons tot de wederlegging van zulk een dialektikus in geenen deele opgewassen gevoelen.

Intusschen verheugt het ons dat de eigenlijke organen van het Hertogdom, de *Limburger* en de *Courrier de la Meuse*, met ons, even vijandig zijn aan de wetsvoordragt op het Armbestuur, als het *Journal du Limbourg* er enthousiast voor is — bijna tot outzinnig wordens toe!

Heden valt aan den Zeer Eerwaarden heer N. J. A. Steins Bisschop, pastoor van de Kerk op het Beggijnhof, het geluk ten deel, den dag van zijn vijf en twintigjarig priesterschap te vieren. Ten allerhartelijkste wordt in dat heugelijk feest deel genomen door de Katholijken der hoofdstad, daar zij weten met welken heiligen en onverpoosden ijver al de dagen van dat vijf en twintigjarig priesterschap aan de dienst van God en het heil der zielen toegewijd zijn geweest; maar vooral deelen daarin zijne gemeentenaren, die nog meer van naderbij zijne uitstekende verdiensten kunnen waardeeren, en weten hoe veel zij en hunne kerk aan hunnen feestvierenden herder verschuldigd zijn. Het worde ons veroorloofd met onze wenschen ons bij aller heilbeden aan te sluiten, en met allen mede te bidden, dat God nog lange jaren een zoo nuttig en dierbaar leven spare tot meerdere glorie van Zijnen Naam en ten waarachtigen zegen en heil van velen!

Het jubelfeest is dezen morgen kerkelijk gevierd met eene plegtige Hoogdienst, ten 10 ure aan God opgedragen door den veelgeachten jubilarius, geassisteerd door zijne Eerw. broeder, den direkteur van het Gymnasium te Katwijk en door alle priesters, welke hem als kapellanen bij het heilig dienstwerk behulpzaam zijn geweest. Onder de Hoogdienst werd de feestrede gehouden door den Zeer Eerw. Hooggel. heer Prof. Th. J. H. Borret, naar aanleiding van 1 Cor. IV, 1. De Hoog Eerw. heer E. S. van der Haagen, Aartspriester van Holland, Zeeland en West-Friesland, woonde aan den voet des Altaars deze solemneele feestviering bij, ten blijke van zijne deelneming in het geluk, den Zeer Eerw. jubilarius heden te beurt gevallen. Het koor werd gedirigeerd door onzen voortreffelijken en voor alles wat tot opluistering der Godsdienst kan verstrekken altijd even bereidvaardigen stadgenoot, den heer J. B. van Bree. Na den afloop der kerkelijke plegtigheid hief het koor eene waarlijk verdienstelijke en treffende feesthymne aan, gekomponeerd door den heer H. Geerlings, onderwijzer te dezer stede en lid van de kerk op het Beggijnhof, en op muziek gebragt door den heer van Arken.

Men leest in *de Nederlander*:

»Naar wij vernemen, zullen er weldra adressen aan de Tweede Kamer van de Staten-Generaal worden toegezonden door de kerkeraden van een aantal grootere en kleinere gemeenten in deze provincie tegen de voorgedragen Armenwet."

'sGRAVENHAGE, 25 Nov. De afdeelingen der Tweede Kamer zouden nog heden ochtend, voor het begin d[...] openbare zitting, het ontwerp, ter goedkeuring van [...] overeenkomst met Pruissen, ter wering van de sluikeri[...] onderzoeken.

WOERDEN, 23 Nov. In den nacht van den 13 [...] 14 dezer, is in de strafgevangenis alhier door onde[r]scheidene gedetineerde misdadigers eene poging tot on[t]vlugting geschied, welke alleen door de waakzaamhe[id] van eenen schildwacht van het in bezetting liggen[de] 3de bataillon, 4de regiment infanterie is verijdeld. De[ze] namelijk bespeurende, dat het gevlochten ijzerdraad v[an] een der vensters werd doorgesneden, nam den schi[jn] aan alsof hij zulks niet bemerkte, en maakte gebru[ik] van de eerste gelegenheid, om den kommandant d[er] wacht dit bekend te maken, welke, na zich daarv[an] overtuigd en gepaste voorzorgsmaatregelen genomen [te] hebben, den adjunkt der gevangenis waarschuwde.

Bij het daarop gevolgd onderzoek, werd bevonde[n] dat een der ijzeren staven, die zich voor de venste[rs] bevonden, op twee plaatsen geheel doorgezaagd en alle[en] door een smeetsel van vet met zwartsel vermengd, a[an] elkander gehecht was, waardoor eene opening ontston[d] groot genoeg om eenen man door te laten. Men ve[r]neemt, dat bij eene verdere doorzoeking der zaal, waar zich cirka 80 gevangenen bevonden, drie dolken, eene zaa[g] eene vijl en eene menigte messen gevonden zijn; d[it] bewijs van achteloosheid wordt algemeen aan het te kle[in] getal gevangen-bewaarders toegeschreven. (*H.*)

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Maandag 24 November.

In deze zitting is de beraadslaging over het IVde hoo[fd]stuk der staatsbegrooting over 1852 (departement van Justiti[e]) aangevangen. Die beraadslaging zal morgen middag t[e] twaalf ure worden voortgezet.

De aankomst der buitenlandsche posten is ten gevolg[e] van het ongunstige weder heden zeer vertraagd. Wij hebben derhalve nog slechts den tijd om uit de buiten[-]landsche dagbladen het belangrijkste nieuws kort zaa[men] te vatten.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 24 Nov. Men verneemt uit Frankfort d[at] de kwestie van de Duitsche vloot spoedig beslist zal wo[r]den door de Bondsvergadering, en zulks naar aanleidin[g] van het voorstel der daartoe benoemde kommissie. Me[n] zegt dat het voorstel, hetwelk aan de bondsvergaderin[g] gedaan zal worden, luidt voor het behoud van de Noord[-]zee vloot.

— Men schrijft uit Munchen dd. 19 Nov. Gisteren he[eft] Z. M. den vrijheer von Schrenk tot gezant bij den Bond[s]dag te Frankfort benoemd. — Een wel onderrigt bla[d] wederspreekt het berigt dat de toelating der Duitsch[-] Katholijke gemeenten in Beijeren zou zijn uitgegaan v[an] den heer von Beseler, minister van eeredienst in het ja[ar] 1848. — Heden is de vrouwenvereeniging St. Elisabeth t[ot] ondersteuning van arme zieken, welke reeds sedert ac[ht] jaren onbekend gewerkt had, met eene bijzondere ple[g]tigheid door den Hoogwaardigen Aartsbisschop als gee[s]telijke krongregatie geopend, nadat dezelve door de[n] Paus daartoe uitdrukkelijk verheven en met vele aflat[en] en kerkelijke voorregten was begunstigd geworden.

— De Beijersche regering gaat voort uiterst stren[ge] maatregelen tegen de Duitsch-Katholijken te nemen. Na de ontbinding der gemeenten zal hen, naar me[n] zegt, het verblijf daar te lande niet meer vergund worde[n] indien zij mogten weigerachtig blijven tot hun vroeg[er] kerkgenootschap terug te keeren. Overigens hoort me[n] verzekeren, dat de Beijersche regering in dezen vo[l]komen in overeenstemming met den bondsdag handel[t] en dat er sprake is van eenen algemeenen maatregel tegen het verdere bestaan der Duitsch-katholijken.

— In het kanton Bazel heeft de regering tegen d[e] Israelieten beperkende maatregelen genomen, die lijnre[gt] in strijd zijn met den vrijzinnigen geest, die zich tha[ns] in bijna alle overige deelen van Zwitserland openbaa[rt]. Het zal hun voortaan niet meer vergund zijn, zich a[l]daar met ter woon te vestigen, fabrieken op te rigte[n] of eenig handwerk of vast beroep uit te oefenen, [of] eenigen anderen handel te drijven dan in 's lands pr[o]dukten, paarden, vee, enz.

— Men schrijft uit Hanover, 22 Nov. De *Zeit. f. N[...]* verzekert, dat het ministerie Münchhausen-Lindema[n] is ontslagen en vervangen door het volgende kabine[t]: v. Schele minister-president, v. Borries Binnenlandsch[e] Zaken, Windthorst justitie, Backmeister eeredien[st], Bar finantien, v. Brandis oorlog.

— Volgen de jongste berigten schijnt het zeker d[at] het nieuwe Hannoversche kabinet aan de verlange[ns] van den Bond zal voldoen.

BERLIJN, 24 Nov. De Prins van Pruissen heeft [...]

zijn vertrek naar den Rijn, een zeer langdurig onderhoud gehad met den president-minister v. Manteuffel.

WEENEN, 19 Nov. De betalingen voor de onlangs gesloten leening gaan zoo vlug, dat er bij de bank waarvoor 40 millioen was ingeschreven, reeds meer dan de helft dier som is binnengekomen.

ITALIE.

Een brief uit Weenen van 17 Nov. aan het *Journal de Francfort* wil weten, dat bij het Sardinische gouvernement de ernstige wensch zou bestaan om het geschil met den H. Stoel bij te leggen, en dat graaf Revel aan den heer d'Azeglio, president van den ministerraad, eene Oostenrijksche nota had toegezonden, waarin de graaf Appony door het Weener kabinet gelast was al zijnen invloed aan te wenden om Sardinie te bewegen, dat het zich zoo inschikkelijk mogelijk betoone. De heer d'Azeglio zou zich in den ministerraad met veel nadruk voor het herstel van een konkordaat met den H. Stoel verklaard hebben. Hoe wenschelijk ook de vereffening van het geschil ware, het is evenwel niet denkbaar dat de zaak zoo gunstig staat, als gemelde brief het wil doen voorkomen.

(*Zie verder de laatste berigten.*)

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 25 November.

BEVALLEN (22 Nov.): G. Hulshoff, geb. Fabius, D. - Loeb, geb. Posnanki, D. - A. Brinkman, geb. Starre, D. (23 Nov): A. M. Kittelar, geb. Koelewey, D.

OVERLEDEN (19 Nov.): J. C. van Laar, geb. Brautigam, 53 j. - H. M. Reytz, wed. G. F. Wentz. — (21 Nov.): M. Menzo Backer, wed. C. van Rinsum, 77 j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 24 Nov. Meekrappen. Niet zoo veel geveild als in de vorige week. Diegenen, welke tot marktprijzen mogten verkoopen, vonden afnemers, doch vele waren te hoog gelimiteerd.

GRAANMARKT.

ROTTERDAM, 24 Nov. Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe wordt steeds maar matig aangevoerd en is heden wederom ƒ6 hooger betaald. — Van Jarige dito verminderen de aanvoeren ook en deze soort heeft ruim de bovengemelde verhooging opgebragt. — Roode soorten meerder begeerd en hooger betaald — Poolsche in eenen doen.

Puike O. Zeeuws., Vlaams. en Overm. 1849 en 1850 ƒ210 [illegible] afwijkende ƒ180, 207; puike Zeeuws., Vlaams. en Overm. 1851 ƒ245, 265; mindere en afwijkende ƒ228, 240; Blaauwe ƒ210, 225. — 153, 153/2 ℔ witb. Pools. ƒ285, 287; 161/2 ℔ oude Hooglands. Kleefs. ƒ270; 166/2 ℔ nieuwe dito dito ƒ285, 290; 158, 160/2 ℔ jar. Kleefs. ƒ260, 265, 268; 154/2 ℔ dito dito ƒ250; 166/2 ℔ nieuwe Bovenl. Ris ƒ285; 156, 160/2 ℔ jar. Bovenlands. ƒ250, 252, 263; 163/2 ℔ nieuwe Bovenlands. ƒ265; 157/2 ℔ jar. Gelders. ƒ248.

Rogge. Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Noordbrabandsche vond tot ƒ9 a 12 hooger grage koopers. — In vreemde soorten was tot de verhoogde prijzen de handel niet zoo geanimeerd. Zeeuws. en Vlaams. jar. ƒ195, 210; Noord-Brabantsche dito ƒ180, 189; Zeeuws. en Vlaams. nieuwe ƒ192, 207; Noord-Brabantsche dito ƒ174, 186. — 147/2 ℔ Noordbrabantsche ƒ196; 148, 150/2 ℔ Fransche ƒ205; 146/2 ℔ jarige Fransche ƒ195; 152/2 ℔ Rostocker ƒ210.

Gerst. Zeeuwsche en Vlaamsche Winter en Zomer bij kleinen aanvoer tot ƒ6 hooger met graagte gekocht. — Van Ongedroogde zware soorten komt meerder ter veil en daarvan is heden iets verkocht. — Gedroogde zeer weinig ter veil.

N. Zeeuws. en Vlaams. Winter ƒ138, 153; Nieuwe dito en dito Zomer ƒ141, 150. — 141/2 ℔ Deensche ƒ168.

Haver. Zeeuwsche en Inlandsche iets meerder aangevoerd en was tot vorige prijzen te koopen. Zeeuwsche en Polder Korte ƒ90, 114; Dito en dito Voeder ƒ69, 84.

Boekweit willig en, tot de verhoogde prijzen met goede kooplust. Op 140/2 ℔ N. Noord-Brabandsche ƒ163, ƒ165, ƒ168; Groot-Brabandsche ƒ170; Rijn ƒ165; Vlaamsche ƒ158; Fransche ƒ130, 135, 140.

Paardeboonen werden tot ƒ3 a 6 hooger driftig weggekocht. — Duivenboonen in eenen doen. Nieuwe Zeeuwsche Paardeboonen ƒ144, ƒ156; Nieuwe Duiveboonen ƒ165, 180.

Bruine Boonen zijn wederom hooger betaald en waren veel gezocht. — Witte Boonen bijzonder weinig aangevoerd en mede iets hooger genomen. Walchersche Witte ƒ262½, 277½; Zeeuwsche dito ƒ231, 261; Dito en Walchersche Bruine ƒ225, 285.

Erwten. Blaauwe werden graag tot 20 a 30 cents per Mud hooger weggenomen. — Graauwe en Witte dito die weinig voorkomen nagenoeg in eenen doen. Nieuwe Walchersche Blaauwe ƒ210, 225; Dito Zeeuwsche dito ordinaire ƒ195, ƒ216; dito dito dito groote ƒ222, 237, dito dito Witte ƒ189, 204; dito dito Graauwe ƒ225, 240; Dito Geldersche dito ƒ255, 300.

Koolzaad, prijshoudend. Zeeuwsch en Vlaamsch van 47 tot 50 [illegible] naar deugd.

Slag-Lijnzaad stil. Zeeuwsch Zaai-Lijnzaad is het puik van 85 a 87 stuivers per Dordsch Achtendeel en afwijkend, waaruit de grootste aanvoer bestond, van 72 tot 82 stuivers betaald.

Hennipzaad ƒ180 per Last bedongen.

Kanariezaad als voren van ƒ7 tot 7,30 naar deugd.

Bruin Mosterdzaad, nieuw ƒ14, 16, Geel dito dito ƒ9, ƒ12 per Mud.

Raapkoeken ƒ56, 58; Lijnkoeken ƒ85, 110 per 1040 St.

Ter Beurze is verkocht: Tarwe, 154, 156/2 ℔ jar. Rijn in Entrepôt ƒ240, 245; 157/2 ℔ dito dito ƒ255; 155/2 ℔ dito Neder-Rijn ƒ249. — Rogge, in Entrepôt; 148/2 ℔ Fransche ƒ198; 142, 143, 145/2 ℔ Koersche ƒ194, 195, ƒ200; 142/2 ℔ Nieuwe Archangel ƒ189; 146, 150/2 ℔ Koningsberger ƒ196, 204; 147/2 ℔ Wittinne ƒ205 en in Consumptie: 152/2 ℔ Nieuwe Limburger ƒ210. — Lijnzaad, 110/111 ℔ Archangel ƒ293; 113/114 ℔ Droyaner ƒ280.

SCHIEDAM, 24 Nov. Rogge. In entr. verkocht. 142, 143, 145/2 ℔ Koers. ƒ194, 195, 200 6/w.; 142/2 ℔ nieuwe Archangel ƒ189 6/w. — Gerst. 131/2 ℔ Koers ƒ175 6/w. — Moutwijn ƒ12,50; Jenever ƒ16,—; Amst. Proef ƒ17,25, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	ƒ23,25 a —	Pruissische	ƒ 34⅛ a —
Napelsche	—,— ,, —	Spaansche	—,— ,, —
Div. in £St.	11,77½ ,, —	Hamb. Russ.	56⅛ ,, —
Eng. Russen	—,— ,, —	Russ. in Z. R.	36¼ ,, —
Fransche	56⅛ ,, —	,, Pap. ,,	— ,, —
Belgische	56½ ,, —	Pools. in Fl.	27⅜ ,, —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à ƒ10 per Stuk	ƒ 9,65	a 9,75
Oude Gerande Dukaten	» 5,50	» 5,60
Wigtige Souvereinen	» 11,80	» 11,90
» Pistolen	» 9,50	» 9,60
Stukken van 20 Francs	» 9,40	» 9,50
Baren Goud en Specien à ƒ1442,60 per Ned. ℔ fijn	10¾	à 11¼ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	ƒ 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
Fransche	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,73	» 1,76
Zilver 1000 à 980	ƒ —,—	à —,—
» 900 » 700	» 104,50	» 105,—

De heeren Hope en Co., Ketwich en Voombergh en wed. W. Borski hebben bekend gemaakt, dat de coupons der 5 pCts. Russische Certificaten, in zilver, van hunne administratie, verschenen 1/13 September 1851, van heden af zullen worden betaald ten kantore van de Associatie-Cassa, met ƒ23,26.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fonds	pCt.	24 Nov. 4½ u.	gebl.	25 Nov. 4½ u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	58 1/16	57 5/16	58	57 15/16
Dito Dito	3	67⅝	67½	67 9/16	
Dito Dito	4	88⅛	88¼	88⅞	88¼
Dito Obligatien O. I.	4	88¼	88		
Amortis. Syndic.	3½	88	88		
Handel-Maatschappij	4½	108¼			
Aand. Rijn-Spoorweg					
[illegible] Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½		46 11/16		
Dito bij Rotsch. en Volksv		47⅛	46¼		
FRANKRIJK, Obligatien	3	51¼	51 5/16	51⅜	
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	15 5/16	15 13/16	15⅞	
Dito Dito » 510		16	15 13/16	15⅞	
Dito Onbep. Stukken		15 11/16	15 11/16	15⅞	
Dito	3	39⅛	39		
Dito Binnenl. 2400 P.		35 5/16	35¼		
Coup. *Ardoins*		8 1/16	8		
Passive		5¼	5 3/16	5¼	
Fransche Uitgest.		5 5/16	5¼		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu	4	34⅛	34 1/16		
Dito Dito		33⅛	33 5/16		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	105⅛	105		
Dito Dito 1828 en 1829		104⅛			
Cert. bij do. 1831 en 1833		94⅞	94⅝		
Dito	4½	100⅛	100¼	100⅜	
Dito bij *Hope*	4	87¼	87½		
Dito bij *Stieglitz en Co.*		87⅜	87⅜	87½	
Dito bij id. 5de Serie	4		87⅜		
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito					
POLEN, Aand. à fl. 500			148½		
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		3¼	3 3/16	3 7/16	3¼
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 ƒ					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	69¾	69 9/16	69⅝	
Dito	2½				
Dito Nieuwe	2½	36 5/16	36⅜	36¼	
Dito Nieuwe	5	76⅛	76⅜	77	76¾
Ween. Bank bij *Goll en Co.*			75¼		
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 500 ƒ					
Nieuwe dito » 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	92¾			
Dito Leening 1843	5	90⅛			
Dito £ 200					
PERU	4½				
MEXICO	5	22 1/16	22⅜	22⅝	22¼
VENEZUELA 6 pCt. nu	3	34⅛	34 9/16		
NEW GRENADA 6 pCt. nu	1½				
ECUADOR					
GRIEKEN	5				

Letter B 76, ¼, ⅛.

Over het geheel was de stemming, zoo in Binnenl. als Vreemde effekten flaauwer; van eerstgenoemden was de handel in Integralen en 4 pCt. vrij levendig; overigens valt alleen de prijsverbetering der Amer. Bank-aktien te melden, in welke verscheidene inkoopen geëffektueerd werden.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 3 pCt., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	ƒ 56⅝	Livorno	2/m.	ƒ 38¾
,,	zigt	,, 56½	Napels	,,	,, 79¾
Bordeaux	2/m.	,, 55¾	Petersburg	,,	,, 1,82½
,,	½/m.	,, 56	Weenen	6/w.	,, 27¾
Madrid	3/m.	,, 242½	Augsburg	,,	,, 85¼
Cadix	,,	,, 243½	Frankfort	,,	,, 98½
Seville	,,	,, 240½	Hamburg	2/m.	,, 34¾
Bilbao	,,	,, 241½	,,	zigt	,, 34 15/16
Lissabon	,,	,, 41¼	Londen	2/m.	,, 11,77½
Porto	,,	,, 41¼	,,	zigt	,, 11,85
Genua	2/m.	,, 46¾	Rotterdam	,,	⅛

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 25 Nov. Het schip Vrouw Engelina, gevoerd geweest door Kapt. G. D. Kuijper, op de reis van Frederikstadt naar Harlingen, in de Noordzee overzeild en door het volk verlaten, is den 25sten October op de Jutsche kust drijvende gevonden en op sleeptouw genomen; wegens opkomende storm en het breken van de ketting, had men het schip, dat masteloos was, moeten laten slippen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 24 Nov. Kapt. Luit. 1e klasse H. Wipff, Cycloop Ned. Oorl. Stoomschip, Vlissingen. - J. J. Gorter, Snelheid Suriname. - A. K. de Weerd, Anna Elisabeth, Nickerie.

HELVOET, 24 Nov. T. Swart, Burgemeester Huidekoper, (s.) Londen.

UITGEZEILD:

TEXEL, 24 Nov. A. Ramm, Henriette, Dantzig. - G. Geelmuijden, Drammen, Drammen.

CARGA LIJSTEN.

AMSTERDAM.

SURINAME, Snelheid, Gorter: 359 v. Suiker, J. J. Poncelet en Zoon; 8 v. Koffij, Order.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 25 November in lading naar:

Keulen	H. J. Wilson, Coln No. 10.
,,	W. Lintz, Heiman.
Weesel	A. Balk, Alma.
,,	J. van der Roll, Wilhelmina.
Manheim	J. M. Kempel, die Harmonie.
Frankfort & Coblentz	J. J. Itschert, Frankfort No. 8.
Dusseldorp	J. H. Weerpas, Carolina.
Duisburg	H. J. Kamp, Vlijt en Hoop.
Antwerpen, enz.	M. Martens, (Stoomsleepdienst), de vier Gebroeders. Vertrekt 28 November.

LAATSTE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 November. De President der Republiek heeft den heer Casabianca benoemd tot min. van financien en den heer Lefebvre-Duruflé tot minister van koophandel, ter vervanging van den heer Casabianca.

— In den toestand is weinig verandering gekomen; de kalmte schijnt plaats te maken voor een weinig meer onrust. Men leest in de *National*: »Dezelfde week moet de nederlaag aanschouwen van twee spruiten van de partij der orde. De republiek is regtvaardig: Zij heeft de Royalisten ll. Maandag ter aarde geworpen, aanstaanden Maandag zal zij zich haasten de Keizerlijken op straat te werpen."

— De kiesvereeniging heeft heden hare werkzaamheden aangevangen.

— De President der Republiek heeft in de groote zaal van het Museum de uitdeeling der belooningen bijgewoond, toegekend aan de bekroonden op de Londensche tentoonstelling.

— De Wetgevende Vergadering heeft een geruimen tijd geleden, op voorstel der regering, de oprigting besloten van eene algemeene pensioen- en lijfrenten-kas. Deze staatstinrigting, een geliefkoosd denkbeeld van den President der Republiek, moest strekken ten nutte der van handenarbeid levende klassen, alsmede van schoolonderwijzers, geestelijken en andere personen, die een gering inkomen en geen ambtenaarspensioenen hebben; zij verzekert aan elk, tegen vrijwillige bijdragen, een aan het bedrag zijner inlage geëvenredigd jaargeld voor den ouden dag. Het gouvernement stelde voor, door uitloving van premien tot deelneming in de pensioenkas aan te moedigen, doch dit voorstel werd, met andere voor de deelnemers gunstige bepalingen, verworpen, uit vrees dat zij aan de schatkist te zware last zouden opleggen, hoewel anderen beweerden dat de verwerping daarvan het mislukken der inrigting zou ten gevolge hebben, en dat het noodig was, de lagere klassen aanvankelijk door kunstmiddelen aan deze wijze van besparing te gewennen.

Dezer dagen is het eerste verslag van den staat der nieuwe inrigting, loopende tot 30 September jl., openbaar gemaakt. Daaruit blijkt dat alstoen door 3250 onderscheiden personen, meestal arbeidslieden, eene som van fr. 648,107 was ingebragt. Van de zijde der regering wordt deze uitkomst voorgesteld als aanvanke-

lijk voldoende en grond gevende om veel goeds van de instelling te verwachten.

— De gelukkige winner van het hoogste lot (400.000 francs) uit de loterij der gouden staven, is een wijngaardenier uit Maussy in de nabijheid van Epernay.

— Men verneemt, dat de bank van Engeland een traktaat met den heer Grimalde heeft gesloten voor den aanleg van den spoorweg tusschen Lyon en Mulhausen.

MADRID, 18 Nov. In de zitting der Kamer van Afgevaardigden van heden zijn de diskussien geopend over het konkordaat met den H. Stoel.

In de zitting van 19 November heeft in de Sardinische Kamer van Afgevaardigden de heer Brofferio, hoofd van de uiterste linkerzijde, verlof gevraagd om interpellatien te mogen rigten aan elk der ministers in 't bijzonder, over de zaken van zijn departement en aan het gandsche kabinet over deszelfs binnenlandsche en buitenlandsche staatkunde.

Onder een uitbundig gelach werden die interpellatien vastgesteld op den volgenden dag.

ADVERTENTIEN.

Vijf en Twintigjarige Echtvereeniging

VAN

Gt. STRAATHOF

EN

CORNELIA VAN EGMOND.

RIJPWETERING, 24 November 1851. (1509)

(1516) Heden overleed in den ouderdom van 51 jaren en 6 maanden, na voorzien te zijn geweest van de laatste H. Sakramenten, de Wel-Eerwaardige Heer THEODORUS KUIJPER, R. K. Priester en Pastoor alhier.

DORDRECHT, den 23 November 1851.

LANDGOEDEREN en UITERWAARDEN.

De Notaris H. A. BIJVOET te *'s Hertogenbosch*, zal op Maandagen den 15 en 29 December 1851, telkens des namiddags ten zes uren, in het Brabandsche Koffijhuis aldaar, in het openbaar aan de meestbiedenden, *opveilen* en *Verkoopen:*

1°. Het **LANDGOED *HEERENBEEK*,** bestaande in eene HEERENWONING en LANDHOEVE, met BOUW- WEI- HOOILANDEN en HOUTBOSSCHEN, mitsgaders het Regt van Jagt; alles staande en gelegen onder *Oirschot*, te zamen groot **167** *Bunders*, **16** *Roeden*, **42** *Ellen*.

2°. Het **LANDGOED** genaamd het ***Veldersbosch***, beplant met gedeeltelijk zware EIKEN-, BEUKEN- en DENNENBOOMEN en SCHAARHOUT; voorts BOUW-, WEI- en HOOILANDEN, en het Regt van Jagt; gelegen onder *Liempde*, te zamen groot **153** *Bunders*, **15** *Roeden*, **22** *Ellen*.

De beide voorgemelde LANDGOEDEREN, op de Limiet van *Oirschot* en *Liempde* aan elkander belend, zullen ieder Afzonderlijk en ook in Massa worden opgeveild.

3°. De **UITERWAARDEN** genaamd ***de Nesch***, zijnde HOOI- en WEILANDEN, onder *Aalst* en *Zuilichem* in den *Boemeler Waard*, nabij de Rivier *de Maas*, tegen over het Dorp *Veen*; te zamen groot **37** *Bunders*, **79** *Roeden*, **70** *Ellen*.

4°. De **UITERWAARDEN** genaamd ***De Nonnen-*** en ***Ruiwaarden***, zijnde HOOI- en WEILANDEN, met eenig HAKHOUT, gelegen onder *Lith*; te zamen groot **21** *Bunders*, **14** *Roeden*, **90** *Ellen*.

5°. De **POLDER**, genaamd de ***Galei-Waard***, zijnde HOOI- en WEILANDEN en eenig GRIENDHOUT, te *Werkendam*, tusschen *Jaapen-waard* en den *Ganzenwaard*; groot **14** *Bunders*, **85** *Roeden*, **20** *Ellen*.

Alles bij gedrukte Billetten breeder omschreven.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten kantore van den Notaris H. A. BIJVOET voornoemd, en aanwijzing bij den *Boschwachter* en de *Waardsmannen*, in Loco.

(1506) ZEGT HET VOORT.

Genootschap van Barmhartigheid.

Het *Bestuur* heeft de eer ter kennisse van belanghebbenden te brengen, dat tot *Dirigeerende Commissaris* tot nader aankondiging is benoemd de Heer A. WIDOUW, wonende Zeedijk bij de Stormsteeg, N°. 25, bij wien men zich tot het begraven van R. K. Behoeftigen gelieve te vervoegen.

Namens het Bestuur,
Dr. C. HAFKENSCHEID,
Vice-Pres. fung. Secr.

(1513)

MANUFACTUREN.

Een **PROVISIE-REIZIGER**, driemaal in het jaar alle Provincien van Nederland voor een Fabriek bereizende, wenscht in kennis te komen met 1 of 2 Heeren Fabrijkanten, liefst in Courante Artikelen om Commissien op te nemen. Adres *franco* met geteekende brieven onder de letters R. C. bij den Uitgever dezer Courant. (1515)

Sedert bijna zeven jaren heb ik aan hevige Maagkramp geleden, die mij alle levenslust benam en voor den Arbeid geheel onbekwaam maakte. Voornamelijk in de laatste drie jaren werd ik door de hevigste pijnen dag en nacht gefolterd; het ligste voedsel, al was het nog zoo gering, veranderde in weinige minuten in zuur en werd door de maag weder uitgestoten. Eene Bloedspuwing, die uit de maag voortkwam, verergerde mijnen toestand zoo zeer, dat alle hoop op genezing vervloog en ik mijn laatste uur verbeidde. Mijn eenigste vooruitzigt op deze wereld was het graf, waartoe ik mij voorbereidde en waarnaar ik verlangde, toen in Mei ll. de Voorzienigheid mij, door eenen Menschenvriend de **REVALENTA ARABICA** van DU BARRY en Co. bezorgde, die mij genezen heeft. — Vijf Doctors (hier volgen 2 bekende namen) hebben mij achtervolgens behandeld en hebben mij eene verbazende menigte medicijnen voorgeschreven, zonder mijnen toestand in het minst te verbeteren.

In Mei ll. begon ik de **REVALENTA ARABICA** te gebruiken, ik at ze 's morgens en 's avonds en spoedig merkte ik, dat de pijnen verminderden en de maag beter werd, het weinige dat ik at, bleef goed in de maag en ik nam dagelijks toe aan krachten. Thans ben ik geheel hersteld, kan alle Spijzen verteren en gebruik alleen uit voorzorg des morgens nog een bordje REVALENTA.

Mogen alle die ziek zijn als ik geweest ben, dit heerlijke voedsel leeren kennen, zij zullen met mij, daarop vertrouw ik, de Voorzienigheid danken kunnen voor hunne genezing.

AMSTERDAM, Zoutsteeg 21 November 1851. **W. KOST,** *Schoenmaker.*

De **REVALENTA** wordt in Blikken Canisters van

1 ℔	2 ℔	5 ℔	12 ℔
f 2.	*f* 2.50.	*f* 8.	*f* 16.

Verkocht in onderstaande Depôts.

Amsterdam, Verkoophuis.	Harlingen, P. L. Mirande Pz.
Amersfoort, Ferd. Meyer.	Harderwijk, Wed. G. Tijhoff.
Alkmaar, J. Brongers Gz.	Hoorn, L. B. Ruttenberg.
Almelo, R. Steenbergh.	Kampen, Mej. M. Vooght.
Apeldoorn, Bruno Tideman.	Konvordeu, J. M. Bergman.
Assen, H. P. A. van Gorcum.	Leyden, A. Dirks.
Arnhem, G. W. Tikkel.	Leeuwarden, S. P. Postma.
„ R. B. de Roos.	Maastricht, Primavesi cadet.
Breda, Wed. Wiercx Folla.	Middelburg, J. C. Kries.
's Bosch, F. L. Welsch.	Monnikendam, P. de Boer Pz.
Bodegrave, J.R.C.E. Schlatman.	Nijmegen, Gebr. Swemmelaar.
Boxmeer, G. Muller.	Nieuwe Diep, T. Groen, Verkoophuis
Bergen op Zoom, D. Pouwels.	Oudshoorn, G. v. d. Boom.
Delft, J. T. Wagner.	Purmerend, S. J. Veen.
Delfzijl, A. W. C. Keyser.	Roermond, J. J. Romen.
Dordrecht, J. Veth Jr.	Rotterdam, J. A. Klinger en Co.
Dokkum, A. Schaafsma.	Schiedam, Mej. A. B. Roepius.
Deventer, J. Muller.	Sneek, P. T. Potma.
„ Wed. Louwerens.	Thiel, L. Ulfelder.
Doetichem, W. J. Raadgeep.	Utrecht, Ferd. Meijer.
Edam, J. F. Akkerboom, Jr.	Wageningen, W. J. Tibout.
Gouda, A. Goedraad.	Zaandam, G. Traun.
Gorinchem, H. Bodery.	Zierikzee, C. v. Schaick.
„ Danijt.	Zutphen, J. H. A. Wansleven.
Groningen, C. Rikkers.	„ Verkoophuis v. Ulderink.
Goes, C. Vreeke.	Zwolle, A. A. v. d. Kolk
Haarlem, J. Larsen.	(1514)
's Hage, Sack en Co.	

BERIGT *voor diegenen welke aan verlamming lijden enz. Buitengewone genezing door de zalf en pillen van HOLLOWAY.*

Afschrift van een brief van den kapitein E. F. Ferris, bij de leger afdeeling van Rampore, gedagteekend uit Rohileund in Indiën den 15 Januarij 1849 aan den professor Holloway. Mijnheer, ik houde het voor zeer nuttig dat uw geneesmiddel algemeen bekend worde, en ik neem de vrijheid u kennis te geven van eene bewonderenswaardige genezing waarvan ik persoonlijk getuige ben geweest. Eene oude vrouw was sedert twee jaren aanhoudend bedlegerig geweest, en had van af de heupen, geheel en al het gebruik harer beide beenen verloren, hare ledematen scheenen als het ware geheel dood, en waren volkomen gevoelloos, en nu is zij, door gebruik uwer zalf en pillen geheel hersteld.

(Was geteekend) E. Ferris.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als v[...]
Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* [...] *f* 15.50, *f* 23.50.
Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 1[...] *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen W. C. VAN DORT te *'s Hage*, bij A. P. MULUS te *Ut*[...] en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bo*[...] alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etabl*[...] *ment.* (143[...]

(1502) Door de Boekhandelaars P. J. KLEYMANS Bergen op Zoom en J. HERMANS te Breda, zi[...] alom verzonden Prospectussen en Proefnommers van een Maandwerk, getiteld:

KEUR VAN VERHALE[...]

VOOR

ROOMSCH-KATHOLIJKEN.

De prijs per jaargang van 12 Nommers, één [...] deel vormende van 600 bladzijden compres gedr[...] is . . . . *f* 1[...]

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Boekhandelaar op Singel bij de Beulingsluis, N°. 465, te Amsterdam is van de pers gekomen:

DE

VOLKS-ALMANA[...]

VOOR

Nederlandsche Katholieken,

BIJ-EEN-GEBRACHT DOOR
DE HEEREN
Alberdingk Thijm en van Nouhuy[...]
Prijs 35 Cents.

De VOLKS-ALMANAK voor 1852 onderscheidt [...] door een bijzonder belangrijken Tijdwijzer of Kalend[...] en is versierd met twee fraaije platen. Het Mengelw[...] bestaat uit Historische en Romantische Bijdragen proza en verzen van den volgenden

Inhoud:

De Godsdienst, gids der Poëzij door Alberdingk Thijm (klaring der titelplaat). — Aan den Lezer. — Het kerkbes[...] in Noord-Nederland en zijne Koloniën. — Het kerkbestu[...] Zuid-Nederland. — Jaartellingen, jaarmerken, enz. — V[...] anderende feest- en vastendagen. — Nationale vierdagen Noord-Nederland. — Latijnsche Datumberekening. — Ka[...] der. — Zons-op- en ondergang. — Hemelverschijnsels.

MENGELINGEN.

De Heiligen der Groote Litanie, door van Nouhuys. — [...] krijgen van Karel den Groote tegen de Saksers, door P. J. David. — Bij het lijkjen van een jong kind, door Ger[...] da C. — Het klokjen van den Angelus, door D. Dorbeck. De held des Christendoms, door J. J. van der Horst. — O[...] Kapel, door J. J. van der Horst. — De Dennenboom, [...] J. Poelhekke. — Oorsprong van den dobbelsteen, med[...] door Paul Alberdingk Thijm. — Het Landleven, door J. F. A. Leesberg. — Christus navolging, door Mr. P. Duyse. — De boom der kennis, door Mr. Pr. van Duyse. De krans der onschuld, door Prof. J. Dyckmann. — De [...] boorte van den Zaligmaker, door Prof. J. Dyckmann. Een neêrlandsch Klooster-sermoen, medegedeeld door P[...] Alberdingk Thijm. — Sinte Aechte, door D. Dorbeck. Een woord van troost in een smartlijk lijden, door [...] Wap. — Aan mijne lieve Nicht, door Dr. Wap. — Wi[...] liedeken, door Robertus. — Ootmoed, door J. Poelhe[...] Legende van de H. Ritza, medegedeeld door Prof. P. v. d. Pl[...] De Jonker van Oisterwijc, door W. J. Hofdijk. — Alle[...] door Dr. W. J. Nuijens. — Kinderwijsheid, door Gertruda C[...] Drijvende kransen, door J. M. Dautzenberg. — Na den re[...] door C. J. van de Laar. — God in de Schepping, door [...] zelfde. — De Oudheid en Penningkundige Mr. Gerard van L[...] door Dr. C. R. Hermans. — Lievelingsdroomen, door Prof[...] van Beers. — Het Kruis, mijne hoop, door v. d. P. — De H[...] oorsaek van de beroerten der Nederlanden in de XVIe [...] door Prof. A. Kempeneers. — Ter verjaarfeeste van een [...] minden vader, door J. A. Alb. Th. — Rudolph van Habsb[...] door Robertus. — Verbroedering, door S. J. van den Berg[...] Anekdoten. — Des dichters bede bij de 's Gravenhaag[...] H. Theresia-kerk, door wijlen A. van der Hoop, Jr.

Deze Almanak is verkrijgbaar bij alle Boekhandela[...] hier, ter stede en is alom verzonden.

Is verzonden het 46e Blad van den 7en Jaargang van

LEES MUSEUM

VOOR

RoomschKatholijken van alle stande[...]

Van dit goedkoope werk, welks rijke inhoud de[...] bevat van circa 8 gewone boekdeelen in 8vo, en dat als *f* 3,00 in het jaar kost, en *franco* per post *f* 4[...] wordt 's wekelijks een vel druks afgeleverd, van 8 [...] gr. folio formaat, of 16 kolommen; de inhoud is [...] onderhoudend en afwisselend.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitg[...]